

Eén rechtbank voor familiezaken

Nog voor het eind van het jaar moeten er overal familierechtbanken komen, die alle geschillen tussen een echtpaar en ook alle jeugdzaken behandelen. Het project maakt deel uit van de grote reorganisatie van Justitie.

Echtscheidingen gaan niet meer eerst langs de vrederechter
Van onze redactrice Veerle Beel, BRUSSEL

Wie een echtscheiding inzet, passeert vaak eerst langs de vrederechter, die zich uitspreekt over voorlopige maatregelen. Vervolgens wordt de scheiding zelf uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg. Duiken er later nog geschillen op over het verblijf van de kinderen, dan kan een van de ouders een procedure tegen de ex-partner opstarten voor de jeugdrechter. Al die rechtbanken stellen telkens een nieuw dossier op, waarbij de een soms de ander hindert (zie infografiek).

Vanaf volgend jaar moet dat anders, zeggen de minister van Justitie, Stefaan De Clerck (CD&V), en de staatssecretaris van Gezinszaken, Melchior Wathelet (CDH). Zij bereikten een akkoord met de sector om familierechtbanken op te richten. Het gaat om een nieuwe sectie binnen de rechtbanken van eerste aanleg die alles inzake gezin en kinderen bundelt: ook de problematische opvoedingssituaties (pos) en de zaken tegen jongeren die een crimineel feit hebben gepleegd.

'Er is lang en grondig over gedebatteerd met jeugdmagistraten, advocaten, academici en vele anderen. Iedereen is het erover eens dat dit voor de burger coherenter, simpeler en duidelijker zal zijn. In het najaar hopen we het ontwerp te bespreken in de parlementen en we mikken op afronding tegen het eind van het jaar', zeggen de ministers.

EEN DOSSIER. Per gezin zal er maar één gerechtelijk dossier meer zijn, dat zoveel mogelijk door dezelfde rechter wordt behandeld. Ook dringende zaken komen voor diezelfde rechter.

SPREEKRECHT. Kinderen vanaf 12 jaar krijgen in deze familierechtbanken spreekrecht: wanneer een tiener erom vraagt, moet hij/zij door de rechter gehoord worden. Dat is tot nu enkel het geval voor de jeugdrechter, en bijvoorbeeld niet in een echtscheidingszaak voor de rechtbank van eerste aanleg. Kinderen jonger dan twaalf jaar kunnen hun mening geven als de rechter oordeelt dat ze over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikken.

En iedere partij krijgt toegang tot het proces-verbaal van deze hoorzitting. Wathelet: 'Nu mogen betrokkenen dat verslag enkel lezen in één lokaaltje, zonder dat ze iets mogen overschrijven of kopiëren. Je moet al over een olifantengeheugen beschikken om alles te onthouden.'

JEUGDADVOCATEN. De rechter moet de jongere wijzen op zijn recht om zich te laten adviseren en bijstaan door een gespecialiseerd advocaat. De ministers hopen dat de advocaten zich bijscholen tot jeugdadvocaten. De Clerck: 'In sommige arrondissementen worden daar nu al opleidingen voor georganiseerd. Die moeten veralgemeend worden.'

BEMIDDELING. Meer aandacht voor bemiddeling is, bovenop de jeugdadvocaten en het spreekrecht, een wens die hulpverleners al jarenlang naar voren schuiven. Ook deze wens wordt in dit wetsontwerp ingewilligd.

De Clerck: 'We willen mensen niet verplichten tot bemiddeling, want zo iets werkt maar als je het allebei wil. Maar bemiddeling en verzoening moeten zeker prioriteiten zijn in de familierechtbanken. Rechters zullen de partijen proberen te verzoenen en als dat niet lukt, zullen ze hen zoveel als mogelijk naar een bemiddelingsrechter verwijzen. Er bestaan al veel bemiddelingsinitiatieven buiten de rechtbanken, maar we willen dat ook de rechtbanken zelf er meer aandacht aan besteden.'

VREDERECHTERS. Vrederechters verliezen hun familiale bevoegdheden, maar krijgen er andere bij, verzekert De Clerck. 'Onder andere alle materies inzake onbekwaamheid (onder meer van geesteszieken) en kwesties inzake armoede en schuldenlasten. Dit zijn de rechters die bij problemen in hun kanton ter plaatse kunnen gaan. Die nabijheid is waardevol en het is een kwaliteit die we ten volle willen blijven uitspelen.'